

Internationale genderindexen

Enkele internationale instanties publiceren jaarlijks genderindexen. Deze indexen zijn handige instrumenten om de vooruit- of achteruitgang van een bepaald land op het vlak van gendergelijkheid te volgen.

De samenstellers van deze indexen zijn de Verenigde Naties, de OESO, het Wereld Economisch Forum, de Wereld Bank en NGO's.

Waar bevindt België zich in de verschillende indexen?

België glijd de laatste jaren een beetje weg in de rangorden van de diverse genderindexen omdat er meer landen zijn die het steeds beter doen op een sneller tempo. Onze scores blijven wel lichtjes stijgen en dat wijst erop dat we toch vooruitgang boeken.

Is 2010 een keerpunt?

In de Gender Gap Index van het Wereld Economisch Forum stijgen we immers van de 33ste plaats in 2009 naar de 14de plaats in 2010. We zijn benieuwd of we die trend ook zullen zien in de andere indexen.

Inhoud

Verenigde Naties

- Human Development Index 2
- Gender-Related Development Index 3
- Gender Empowerment Measure 4

OESO

Social Institutions and Gender Index 5

Wereld Economisch Forum

- Gender Gap Index 5
- Corporate Gender Gap 6

Wereld Bank

World Development Indicators/Women in Development 7

NGO's

- Gender Equity Index 8
- Mother's Index 9

De Verenigde Naties

Het **Human Development Report** van de UNDP (United Nations Development Programme) verschijnt jaarlijks sinds 1990.

Dit rapport publiceert indexen die een indicatie geven van het ontwikkelingsniveau van de lidstaten van de VN:

- De Human Development Index (HDI) bevat indicatoren over gezondheid, opleiding en economische welvaart. Deze index geeft een algemeen beeld van het ontwikkelingsniveau per land.
- De Gender-related Development Index (GDI) houdt rekening met de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen.
- De Gender Empowerment Measure (GEM) toont dat gender empowerment niet alleen afhankelijk is van het inkomen, participatie speelt ook een grote rol.

Human Development Index (HDI)

Deze index rangschikt landen volgens de graad van ontwikkeling (ontwikkeld, in ontwikkeling, onderontwikkeld).

De HDI combineert drie dimensies:

- Levensverwachting bij geboorte, als indicator voor volksgezondheid en lange levensduur;
- Kennis en opleiding, gemeten door de alfabetiseringsgraad van volwassenen (voor twee derde gewogen) en de deelname aan het primair, secundair en tertiair onderwijs (voor één derde gewogen);
- De gemiddelde levensstandaard, berekend op basis van de koopkracht van vrouwen en mannen, het BBP (Bruto Binnenlands Product) en het gemiddelde inkomen.

Het HDI cijfer ligt tussen 0 (= een volledig gebrek aan ontwikkeling) en 1 (= een volledige ontwikkeling).

Positie van België in 2007: 17de op 182 landen

Noorwegen staat op de eerste plaats en Niger op de laatste.

België	plaats	score
HDI-coëfficiënt	17	0,953
Gemiddelde levensverwachting	21	79,5
Scholingsgraad	17	94,3
Gemiddeld BBP per hoofd in US\$	21	34 935
GDI als % van de HDI	58	99,4

BBP: Bruto Binnenlands Product

Evolutie HDI positie België:

Human Development Report	Situatie in	Rang/ aantal landen	Score
2009	2007	17/182	0,953
2007-2008	2005	17/177	0,946
2006	2004	13/177	0,945
2005	2003	9/177	0,945
2004	2002	6/177	0,942
2003	2001	6/175	0,937
2002	2000	4/173	0,939
2001	1999	5/162	0,935
2000	1998	7/174	0,925
1999	1997	5/174	0,923
1998	1995	12/174	0,933
1997	1995	13/175	0,932
1996	1993	12/174	0,929

1995	1992	12/174	0,926
1994		13/173	0,916
1993	1990	16/173	0,952
1992		16/160	0,950
1991		16/160	0,958
1990		116/130*	0,966

* omgekeerde rangorde (130 is het land met de hoogste score, nl. Japan)

Zie ook: http://hdrstats.undp.org/en/countries/country_fact_sheets/cty_fs_BEL.html

België zakt de laatste jaren in de rangschikking van de HDI, hoewel de HDI-coëfficiënt lichtjes stijgt. België gaat er op vooruit inzake algemene ontwikkeling maar er zijn meer landen met een beter resultaat en die een sterkere vooruitgang boeken. De algemene scholingsgraad is bij ons bijvoorbeeld gedaald.

Gender-Related Development Index (GDI)

Er zijn twee indexen aan de HDI verbonden die rekening houden met de genderinvalshoek, namelijk de Gender-related Development Index (GDI) en de Gender Empowerment Measure (GEM).

De GDI bevat volgende indicatoren:

- de gemiddelde levensverwachting
- de geletterdheid
- de scholingsgraad
- het jaarlijks inkomen in US\$

De resultaten/scores worden opgesplitst naar m/v.

De GDI-coëfficiënt ligt tussen 1 (= volledige gendergelijkheid in het ontwikkelingsniveau) en 0 (= volledige v/m ongelijkheid). Je kan de positie van een land in de HDI vergelijken met de GDI. Een lager GDI-cijfer ten opzichte van het HDI-cijfer wijst op een grotere genderongelijkheid in de basisontwikkeling van dat land.

Positie België in 2007: 11de op 155 landen

	België	Australië	Niger
Rang	11	1	155
Value	0,948	0,966	0,308
<i>Levensverwachting bij de geboorte</i>			
V	82,4	83,7	51,7
M	76,5	79,1	50,0
<i>Geletterdheid %</i>			
V			15,1
M			7,0
<i>Algemene scholingsgraad</i>			
V	95,9	115,7	38
M	92,8	112,8	52
<i>Jaarlijks inkomen BNP per hoofd in US\$</i>			
V	27 333	28 759	507
M	42 866	41 153	1 114

Evolutie GDI positie België:

Human Development Report	Situatie in	Rang/aantal landen	Score
2009	2007	11/155	0,948
2007-2008	2005	14/177	0,940
2006	2004	12/177	0,943
2005	2003	9/177	0,941

2004	2002	7/177	0,938
2003	2001	8/175	0,931
2002	2000	2/173	0,943
2001	1999	7/162	0,928
2000	1998	7/174	0,921
1999	1997	6/174	0,918
1998	1995	14/174	0,893
1997	1994	14/175	0,891
1996	1993	15/174	0,885

België daalt sinds 2003 in de rangorde, hoewel de GDI-coëfficiënt stijgt. België gaat er dus op vooruit maar er zijn meer landen die het nog beter doen.

Gender Empowerment Measure (GEM)

Deze index meet de genderongelijkheid in het kader van drie basisdimensies van empowerment:

- economische participatie en besluitvorming
- politieke participatie en besluitvorming
- macht over economische bronnen

Positie België in 2007: 6de op 109

Rank	Value	Seats in parliament held by women (% of total)	Female legislators, senior officials and managers	Female professional and technical workers	Ratio of estimated female to male earned income
België: 6	0,8874	36	32	49	0,64
Zweden: 1	0,909	47	32	51	0,67
Yemen: 109	0,135	1	4	15	0,25

Evolutie GEM positie België:

Human Development Report	Situatie in	Rang/aantal landen	Score
2009	2007	6/182	0,874
2007-2008	2005	7/177	0,850
2006	2004	5/177	0,855
2005	2003	6/177	0,828
2004	2002	7/177	0,808
2003	2001	15/175	0,695
2002	2000	14/173	0,706
2001	1999	14/162	0,692
2000	1998	10/174	0,725
1999	1997	17/174	0,610
1998	1995	19/174	0,600
1997	1994	15/175	0,591
1996	1993	16/174	0,580

België stijgt tussen 1999 en 2004 in de rangorde en zakt daarna wat dieper weg. De GEM-coëfficiënt blijft wel jaarlijks toenemen wat erop wijst dat België het steeds beter doet op het vlak van gender empowerment. Maar net zoals bij de GDI zijn er andere landen die er sterker op vooruitgaan.

OESO

Social Institutions and Gender Index (SIGI)

Sociale Instuties en Gender Index (SIGI)

De SIGI peilt naar genderdiscriminatie op basis van het meten van gewoonten (tradities en sociale normen). Hoe hoger de score, hoe groter de ongelijkheid. De scores liggen tussen 1 (= grote ongelijkheid) en 0 (= geen ongelijkheid).

De SIGI gaat verder dan de Gender en Development Index en de Gender Empowerment Measure. Deze laatste meten enkel uitkomsten. De SIGI maakt structurele ongelijkheidsprocessen, die als een negatieve 'multiplier' werken door hun reproductie via sociale instituties, zichtbaar.¹

De SIGI gebruikt 12 indicatoren²:

- Gezinscode: instanties die de macht van vrouwen in een huishouden beïnvloeden:
  - Huwelijk op jonge leeftijd (meisjes tussen 15-19 jaar);
  - Polygamie (man met meerdere echtgenotes);
  - Ouderlijk gezag ook voor moeders?
  - Erfrecht voor weduwen en dochters?
- Fysieke integriteit:
  - Legale bescherming van vrouwen tegen geweld;
  - Aantal slachtoffers van vrouwelijk genitale verminking;
  - Voorkeur voor zonen: geeft de economische waardering van vrouwen weer op basis van de variabele 'ontbrekende vrouwen'; meet genderverschillen in sterfte als gevolg van selectieve abortussen of onvoldoende zorg voor meisjesbaby's.
- Burgerlijke vrijheden:
  - Bewegingsvrijheid: het feit of vrouwen zonder mannelijke begeleiding hun huis kunnen verlaten;
  - Vrijheid van kledij.
- Eigendomsrechten van vrouwen:
  - Toegang tot het bezitten van land;
  - Toegang tot het bezitten van andere zaken dan land, bijvoorbeeld onroerend goed;
  - Recht op een eigen bankrekening en het afsluiten van leningen.

102 landen met gemiddeld lage en midden inkomens worden bevestigd. België komt niet voor bij de bevestigde landen.

Wereld Economisch Forum

Global Gender Gap Report 2010

<http://www.weforum.org/pdf/gendergap/report2010.pdf>

Het World Economic Forum meet de gelijkheid tussen mannen en vrouwen aan de hand van vier deelindexen: economische participatie en kansen, opleiding, gezondheid en overlevingskansen, en politieke macht van vrouwen. De scores liggen tussen 0 (=ongelijkheid) en 1 (=gelijkheid).

Positie België

	rang	score	v/m verhouding
<i>Wereldranking</i>	14	0,751	
Gender GapSubindexen			
<i>Economische participatie en kansen</i>	39	0,710	0,83
<i>Onderwijs en diploma/opleiding</i>	62	0,991	1,00
<i>Gezondheid en overlevingskansen</i>	44	0,979	0,96
<i>Politieke macht van vrouwen</i>	16	0,324	0,65

¹ Nicky R.M. Pouw, Naar een genderbewuste economische wetenschap, in *Tijdschrift voor Genderstudies*, 2010, nr. 2, p. 50.

² Zie: <http://genderindex.org/content/social-institutions-variables>

In 2007 stond ons land nog op 19de plaats. In 2008 vielen we terug naar de 28ste stek en in 2009 waren we 33ste.

Dat we de voorbije jaren wegzakten in de ranglijst van het World Economic Forum had vooral te maken met de forse stijging van enkele andere landen, waar de ongelijkheid snel kleiner wordt.

In 2010 klimmen we pijlsnel op naar de 14de plaats. De v/m kloof is nu voor 75% gedicht. De stijging van België is te danken aan verbeteringen op het vlak van de lonen, de sterkere aanwezigheid van vrouwen in de politieke besluitvorming.

Evolutie positie België:

Report	Rang/aantal landen	Score
2010	14/134	0,751
2009	33/134	0,717
2008	28/130	0,716
2007	19/128	0,720
2006	33/115	0,691

Corporate Gender Gap

2010: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_CorporateReport_2010.pdf

Het Corporate Gender Gap Report is in 2010 voor de eerste maal gepubliceerd. Het rapport heeft oog voor de economische participatie van vrouwen en de kansenkloof tussen vrouwen en mannen en kijkt naar wat bedrijven zoal doen of zouden moeten doen om die kloof te dichten. Op basis van een diepgaand onderzoek bij een aantal van de grootste bedrijven, slaagt het rapport erin om een stand van zaken van de integratie van vrouwelijk talent in 20 landen³ en 16 sectoren⁴ te beoordelen en bedrijven te benchmarken over hoe ze beleid en methodes toepassen om de gendergap te dichten. Het Wereld Economisch Forum legt sterk de nadruk op een multi-stakeholder benadering om bedrijfsleiders aan te sporen om de meest doelmatige maatregelen toe te passen.

De vragen zijn gegroepeerd:

- Vertegenwoordiging van vrouwen in het bedrijf, o.a. aandeel vrouwen in lagere, midden- en seniormanagementfuncties.
- Measurement and Target Setting, o.a. loonverschillen, pensioenvoordelen, quota, maatregelen om het aantal vrouwen in seniormanagement te verhogen,...
- Combinatie beroeps- en gezinsleven, o.a. moederschaps-, ouderschapsverlof, langere uitstapperiodes en herintredeprogramma's, deeltijds werk, flexibele werkuren, kinderopvang.
- Toegang tot mentorschap en opleiding voor leiderschap, diverse opleidingsmogelijkheden, betaald door het bedrijf?
- Hinderpalen voor vrouwen om leidende functies te bekomen.
- Effecten van de economische crisis op vrouwen en mannen.

Enkele resultaten voor België:

- Geen vrouwelijke CEO's in de bevraagde bedrijven;
- 39% werknemers (= 8ste plaats op 20; hoogste percentage: 52% VS; laagste percentage: 24% Japan);
- België scoort het laagst inzake permanente kinderopvangvoorzieningen in bedrijven (8%), Frankrijk en Duitsland scoren het hoogst met 65%.

³ Oostenrijk, België, Brazilië, Canada, Tsjechië, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, India, Italië, Japan, Mexico, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zwitserland, Turkije, Verenigd Koninkrijk, VS.

⁴ Landbouw, mijnbouw, energie, engineering en bouw, textiel, chemie, voeding en drank, gezondheid, automobiel, IT en telecom, logistiek en transport, financiële diensten en verzekeringen, vastgoed, professionele diensten, media en entertainment.

Enkele algemene bevindingen:

- Werkneemsters zijn vooral in de lagere en middenfuncties geconcentreerd, aanzienlijk minder in het seniormanagement of in raden van bestuur.
- De meeste vrouwen werken in de dienstensector.
- De meest populaire subsectoren in de dienstensector zijn financiële diensten en verzekeringen (60%), professionele diensten (56%), toerisme (49%), media en entertainment (42%). Sectoren met het laagste percentage werkneemsters zijn de automobielsector (18%), mijnbouw (18%), landbouw (21%), engineering en bouw (21%).
- 64% van de bedrijven hebben geen specifieke doelen, quota of positieve acties voor vrouwen.
- Op landenniveau passen bijna alle landen wel positieve actiemaatregelen toe.
- Op sectorniveau scoren onroerend goed, textiel en landbouw het slechtst; logistiek en transport, energie, financiële diensten en verzekeringen passen het meest positieve actiemaatregelen toe.
- 15 % van de bedrijven meldt een loonkloof v/m; 13% meldt een loonkloof en neemt bovendien maatregelen; bij 54 % van de bedrijven is er geen sprake van een loonkloof; 72% houdt zich niet bezig met het monitoren van een mogelijke loonkloof.
- De landbouwsector, financiële diensten en verzekeringen doen de meeste inspanningen om de loonkloof op te sporen; in iets mindere mate ook de automobielsector en engineering en bouw die bovendien wel corrigerende maatregelen nemen.
- De meeste landen hebben betaald moederschapsverlof, gemiddeld 16 weken; er zijn grote verschillen in duur en het percentage van betaald loon.
- Bovenaan de lijst van de hinderpalen voor vrouwen staan: algemene normen en culturele praktijken in het land, masculien/patriarchaal corporate cultuur (geldt ook voor België).

De Wereld Bank

World Development Indicators/hoofdstuk Women in Development

Cijfers per land (alfabetisch gerangschikt) in verband met aandeel vrouwelijke bevolking, levensverwachting bij geboorte m/v, zwangere vrouwen die prenatale zorg ontvangen, tienermoeders, vrouwen in de landbouwsector, onbetaalde 'family workers', vrouwen in het parlement.

Rapport	Vrouwelijke bevolking	Levensverwachting bij geboorte		Vrouwen in Prenatale zorg	Tienermoeders	Werkneemsters in niet-landbouwsector %	Onbetaalde family workers		Vrouwen in parlement % Zetels
		m	v				m	v	
2010 p. 46	51,0	77	83			46	0,4	2,2	35 (2009)
2009 p. 28	51,0	77	83			46	0,4	2,9	35 (2008)
2008 p. 28	50,5	77	82			45	0,4	3,4	35 (2007)
2007 p. 28	50,9	77	82			44,8			35 (2006)
2006 p. 36	50,9	76	82			44,4			35 (2006)
2005	50,9	75	81			45,2			35 (2004)
2004 p. 28	50,9	75	82			44,8			35 (2003)
					Geletterdheid gender index		Moederschapsverlof % gedekt loon		% ministers
2003 p. 28	50,9	75	82		0,7 (2001)		82		3 (1998)
2002 p. 32	51,0	75	81				82		3 (1998)

2001 p. 20	51,0	75	81				82	3 (1998)
-------------------------------	------	----	----	--	--	--	----	----------

NGO's

Gender Equity Index (GEI)

De Social Watch Dog is een netwerk van nationale burgerbewegingen die rapporteren over de naleving van internationale verdragen over de uitroeiing van armoede en over (gender)gelijkheid. Deze internationale NGO publiceerde de GEI een eerste maal in 2004.

De index varieert van 0 tot 100. Hoe lager de score des te minder gelijkheid tussen vrouwen en mannen.

De indicatoren hebben betrekking op:

- Onderwijs: verschil v/m in geletterdheid, in inschrijvingsgraad primair, secundair en tertiair onderwijs;
- Economische activiteit: verhouding loontrekkende vrouwen en mannen;
- Empowerment (besluitvorming in de politieke en economische wereld): vrouwelijke professionele en technische werknemers, beleidsmakers, senior officials en managers, ministers, parlementsleden.

De GEI is het gemiddelde van de scores van een land op deze drie aspecten.

[GEI waarden in 2009](#)

België staat op de 32ste plaats op een totaal van 128 landen met een score van 72.

Meer info over België: <http://www.socialwatch.org/node/145>

[GEI waarden in 2007](#)

België staat op de 23ste plaats op een totaal van 154 landen, met een score van 74 (onderwijs: 100; economische activiteit: 68; empowerment: 53).

[GEI waarden 2004-2007](#): ten opzichte van 2004 stijgt België met 9,38%.

Evolutie GEI België

Rapport	GEI rang/aantal landen	GEI score	Onderwijs	Economische activiteit	Empowerment
2010					
2009	32/128	72	96,0	64,2	56,2
2008	30/149	73			
2007	23/154	74	100	68	53

Mother's Index

De 'Mother's Index' wordt opgesteld door de internationale onafhankelijke humanitaire organisatie 'Save the Children' en betreft 140 landen.

De criteria/indicatoren zijn onder meer gezondheidszorg voor moeders en kinderen, de levensverwachting voor vrouwen, de scholing en de beschikbaarheid van drinkwater. De landen worden gerangschikt bij de meer ontwikkelde landen, de minder ontwikkelde landen en de minst ontwikkelde landen.

Evolutie positie België in de Mother's Index Rankings:

	Mother's Index Rank	Women's Index Rank	Children's Index Rank
2010	9	11	13
2009	17	22	13
2008	13	18	5
2007	8	9	8

In 2010 behoort België tot de 10 beste landen om er moeder te zijn.

Meer info: zie ook RoSa Factsheet nr. 62 [Gender in internationale statistieken](#)